

# Nhận diện tính thẩm mỹ trong thiết kế nội thất khách sạn hiện nay tại Việt Nam bằng lý thuyết mỹ học kiến trúc

Identifying the aesthetic elements in contemporary hotel interior design in Vietnam through selected theories of architectural aesthetics

> THS NGUYỄN HỮU VINH

Khoa Kiến trúc nội thất, Trường Đại học Kiến trúc TP.HCM

Email: [vinh.nguyenhuu@uah.edu.vn](mailto:vinh.nguyenhuu@uah.edu.vn)

## TÓM TẮT

Xu hướng đề cao hình thức và tính thẩm mỹ đang khá phổ biến trong lĩnh vực thiết kế kiến trúc nội thất, nhất là trong công trình dịch vụ - nghỉ dưỡng. Sự ra đời của hàng loạt các khách sạn - resort tại Việt Nam với những ý tưởng thiết kế đề cao tính nghệ thuật, trải nghiệm nghệ thuật đã được lý giải ở nhiều khía cạnh khác nhau, từ chuyên môn đến đời sống xã hội như: thị hiếu, văn hóa tiêu dùng, xu hướng quốc tế, quan điểm sáng tác của thời đại, mức sống và nhu cầu trải nghiệm nâng cao, định hướng thương hiệu, nhận diện phân khúc kinh doanh... Bài báo chọn tham khảo các cơ sở lý thuyết về mỹ học kiến trúc - nội thất để góp phần nhận diện và lý giải yếu tố trang trí nghệ thuật trong nội thất khách sạn ngày nay. Tác giả lựa chọn một số khách sạn 5 sao tiêu biểu ở TP.HCM làm đối tượng để phân tích và minh họa.

**Từ khóa:** Kiến trúc nội thất; mỹ học kiến trúc; nghệ thuật trang trí; khách sạn; TP.HCM.

## ABSTRACT

The trend of emphasizing aesthetics and visual appeal is widely popular in the field of interior architecture and design, particularly in the context of hospitality and resort projects. The emergence of a multitude of hotels and resorts in Vietnam with design concepts that prioritize artistic expression and artistic experiences can be explained from various perspectives, encompassing both professional and societal dimensions. These include factors such as taste preferences, consumer culture, international trends, contemporary creative perspectives, elevated living standards and experiential needs, brand orientation, business segment identification. The article selects and references theoretical foundations in the fields of architectural and interior design aesthetics to contribute to the identification and interpretation of artistic decoration elements in contemporary hotel interiors. The author has selected several iconic 5-star hotels in Ho Chi Minh City as the subjects for analysis and illustration.

**Keywords:** Interior architecture; architectural aesthetics; artistic decoration; Hotels, Ho Chi Minh City.

## 1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Công trình khách sạn đang đóng vai trò quan trọng trong đời sống xã hội, nhất là trong bối cảnh Việt Nam ưu tiên thúc đẩy ngành dịch vụ, du lịch để phát triển kinh tế và hội nhập quốc tế. Hiện nay ở Việt Nam có nhiều loại hình khách sạn được phân loại từ cấp độ tiêu chuẩn đến cao cấp, từ dịch vụ chọn lọc đến dịch vụ toàn phần, những loại hình *khách sạn nghệ thuật (Art Hotel)* - một loại hình khách sạn đề cao trải nghiệm nghệ thuật thị giác, nghệ thuật sắp đặt, tạo hình mỹ thuật, xây dựng ý tưởng thiết kế dựa trên tính thẩm mỹ và những ý tưởng tạo hình độc đáo, hay *khách sạn "boutique"* - loại hình khách sạn cao cấp có quy mô vừa phải, dịch vụ tuyệt hảo, có những bộ sưu tập nghệ thuật đặc biệt, không gian được thiết kế thỏa mãn phần nhìn và đề cao thẩm mỹ [7]

ngày càng xuất hiện nhiều như một xu thế mới, có thể kể đến Hotel Perle d'Orient Cat Ba - Mgallery, Legacy Yen Tu - Mgallery, Hotel De Arts Saigon Mgallery, Hotel De La Coupole Sapa Mgallery, Royal Hội An Mgallery, JW Marriott Phu Quoc Emerald Bay, Intercontinental Danang Sun Peninsula Resort, The Reverie Saigon, Park Hyatt Saigon... Ngoài việc khai thác thế mạnh cảnh quan, khí hậu nhiệt đới đặc trưng của các vùng miền của Việt Nam, tính bản địa và nguồn cảm hứng từ văn hóa được chú trọng khai thác, thì không gian nội thất khách sạn tại Việt Nam ngày càng chuyển mình về hướng trang hoàng, có hình thức chỉnh chu và trau chuốt, bắt mắt hơn thông qua những tạo hình không gian giàu tính nghệ thuật, sử dụng các yếu tố mỹ thuật tạo choáng ngợp thị giác, qua đó đề cao "tính thẩm mỹ", "tính hoa mỹ" và "thỏa mãn cảm xúc

thường thức nghệ thuật” của người sử dụng. Có phải đây là xu hướng đề cao tính thẩm mỹ mà bỏ qua tiêu chí công năng?

Bên cạnh các lý giải từ nhu cầu thực tế xã hội và chiến lược kinh doanh trong thời đại mới của các thương hiệu, xét về cơ sở chuyên môn tạo hình mỹ thuật và nghệ thuật thiết kế, có thể nghiên cứu tham khảo một số cơ sở lý thuyết Mỹ học kiến trúc, qua đó nhìn nhận nghệ thuật trang trí có giá trị, tồn tại cần thiết và hợp lý trong dòng chảy nghệ thuật đương đại.



**Hình 1.** Tác phẩm của họa sĩ Đỗ Xuân Đoàn đóng vai trò điểm nhấn và định hướng phong cách cho không gian nội thất sảnh khách sạn Hotel Des Arts (nguồn: **Nguyễn Hữu Vinh**)

## 2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Phương pháp tiếp cận theo hướng nghệ thuật học: nghiên cứu kết quả của nghệ thuật và các tư tưởng triết học về nghệ thuật mỹ học Kiến trúc, các nguyên tắc thị giác và ứng dụng.

Phương pháp tiếp cận theo hướng nhân học nghệ thuật: dựa trên mỹ học Kiến trúc xác định biểu hiện nghệ thuật, ý nghĩa của nghệ thuật, chiều kích xã hội của nghệ thuật, qua đó phục vụ cho con người.

Phương pháp khảo sát: Thực hiện khảo sát trực tiếp không gian nội thất các công trình khách sạn tại TP.HCM.

Phương pháp tổng hợp, phân tích đánh giá và phương pháp đối chiếu, so sánh: Từ kết quả nghiên cứu lý thuyết và kết quả khảo sát, thực hiện tổng hợp, so sánh, đối chiếu và đưa ra những nhận diện cơ bản nghệ thuật trang trí trong nội thất khách sạn hiện nay tại Việt Nam.

## 3. MỘT SỐ LÝ THUYẾT MỸ HỌC KIẾN TRÚC

Từng có nhiều cách lý giải cho xu hướng đề cao hình thức và tính thẩm mỹ này, cả tính định hướng của thương hiệu quản lý, đến sự hào phóng của chủ đầu tư, đến những xu hướng của thời đại, nhu cầu tiêu dùng, thị hiếu thẩm mỹ, đến cả dấu ấn của đội ngũ sáng tạo thiết kế công trình... Bài viết này tham khảo cơ sở lý thuyết Nghệ thuật học, lý thuyết Mỹ thuật học, lý thuyết Kiến trúc và Mỹ học kiến trúc, vì nghệ thuật trang trí trong nội thất vốn được tạo ra bởi các hệ tư tưởng mỹ học, tư duy tạo hình không gian, tạo

hình mỹ thuật như bố cục, đường nét, nhịp điệu, màu sắc, vật liệu, chiếu sáng... Trong đó, vì tính kết nối mật thiết của không gian kiến trúc và không gian nội thất, một số quan điểm của lý thuyết *Mỹ học kiến trúc* được tham khảo để nhận diện tính đề cao trang trí trong không gian nội thất khách sạn, các lý thuyết được đề cập cũng không nhằm tranh luận, va chạm hay định hướng chủ quan tới quan điểm sáng tạo độc lập của đội ngũ thiết kế các công trình.



**Hình 2.** Tác phẩm "Vương hậu hoàng gia" của họa sĩ Bùi Hữu Hùng ở không gian nội thất Art Gallery - Café Des Beaux Arts trong khách sạn Hotel Des Arts (nguồn: **Nguyễn Hữu Vinh**)

Tài liệu *The Aesthetics of Architecture* (Mỹ học của Kiến trúc) của tác giả Roger Scruton [6] là tổng hợp nhiều quan điểm đề cao sáng tạo thẩm mỹ cho hình thức công trình kiến trúc, ông vận dụng nhiều lý thuyết kiến trúc để kêu gọi người sáng tạo trở về với những nguyên tắc đầu tiên trong lý thuyết kiến trúc đương đại: "ngôn ngữ thẩm mỹ của kiến trúc về bản chất là thẩm mỹ của cuộc sống thường ngày, thẩm mỹ không tách rời với các phong cách nghệ thuật, đặc điểm chi tiết, tính biểu cảm, cái đẹp và sự cân xứng hài hòa đầy ý nghĩa giữa chúng".



**Hình 4.** Không gian nội thất được trang trí nghệ thuật theo phong cách Đông Dương với điểm nhấn là đèn chùm pha lê ở trung tâm Park Lounge khách sạn Park Hyatt Saigon (nguồn: **Nguyễn Hữu Vinh**)

Tài liệu *Mỹ học kiến trúc* của tác giả Ông Chính Chương [4] xác định Lý thuyết Kiến trúc có từ cách đây 2000 năm do Vitruvius<sup>1</sup> đặt nền móng, sau đó đã liên tục được phát triển và trở thành chỗ dựa cho người hoạt động sáng tạo kiến trúc. Lý thuyết kiến trúc có quan hệ mật thiết với nghệ thuật, được thể hiện ở những vấn đề về bố cục, là một bộ phận của thẩm mỹ mà bản thân nó lại phụ thuộc vào mặt nhận thức về mặt triết học. “ranh giới giữa lý thuyết kiến trúc với lý thuyết nghệ thuật và thẩm mỹ thường không rõ ràng”. Lý thuyết kiến trúc từ thời Cổ đại đến nay luôn xoay quanh ba phạm trù: “*bền vững, thích dụng (công năng), đẹp (thẩm mỹ)*”, luôn là vấn đề được tranh luận trong hàng ngàn năm qua. Lý thuyết kiến trúc có thể hệ thống thành hai phạm trù: thuyết đề cao tính trang trí và thuyết đề cao yếu tố công năng. Một trong những vấn đề Vitruvius rất quan tâm là vấn đề về thẩm mỹ với sáu nội dung: tỉ lệ xích, bố cục, cân đối và hài hòa, trang trí và sử dụng vật liệu. Ông cho rằng vấn đề trang trí bề mặt là sự tương thích giữa hình dáng và nội dung, chứ không phải là vấn đề tô thêm các hoa văn hay họa tiết.



**Hình 5.** Nhịp điệu hình khối và sự chuyển tiếp trong hành lang trong khách sạn Park Hyatt Saigon (nguồn: **Nguyễn Hữu Vinh**)

*Mỹ học kiến trúc* cũng đề cập đến nhóm các thuyết có liên quan đến hình thức và thẩm mỹ, gồm có:

- *Thuyết Lương táng* chia về đẹp công trình kiến trúc thành hai cấp độ “*đẹp hình thức*” và “*đẹp nghệ thuật*”. “*đẹp hình thức*” được xem là cái đẹp chỉ có tính chất thẩm mỹ như sự hài hòa về tỉ lệ, sự cân bằng, sự đối xứng, cái đẹp hư thực, màu sắc đẹp, cảnh trí đẹp,

<sup>1</sup>Marcus Vitruvius Pollio (80-70 TCN - 15 SCN), là một kiến trúc sư, kỹ sư người La Mã. Cuốn sách *De Architectura* (Mười cuốn sách về kiến trúc) được coi là lý thuyết kiến trúc cổ nhất của loài người, ảnh hưởng mạnh mẽ sự phát triển kiến trúc sau này.

dùng để thỏa mãn phần thị giác và các nhu cầu thường thức đại chúng. Hơn cái “*đẹp hình thức*” một bậc hoặc một tầng chính là “*đẹp nghệ thuật*”, đây là cái đẹp được diễn giải có nội dung, phản ánh hoặc tác động đến xã hội, có nhiều giá trị khác nhau đối với cá nhân hoặc cộng đồng xã hội, có sức truyền cảm và tác động đến ý thức, tình cảm, động lực sáng tạo và thụ hưởng của sống của con người. Đẹp nghệ thuật mang tính sáng tạo.

- *Thuyết “vui sướng”* đề cao về đẹp hình thức, ngôn ngữ hình tượng, về đẹp của sự hoàn chỉnh, hài hòa, sinh động. Thuyết này đề cao quá trình sáng tác chú trọng các bộ phận riêng lẻ tinh tế, tinh xảo, trong khi hình khối tổng thể phải đồ sộ, hoành tráng, ấn tượng. “Hegel<sup>2</sup> miêu tả “*mỹ học sướng vui*” của các tác phẩm nghệ thuật đem lại niềm say mê nồng nhiệt, phát huy được giá trị mỹ học về hình thức” [4, tr.63].

Trong khi đó, Alberti<sup>3</sup> cho rằng “*trang hoàng phải đẹp*”, “*xem mới được vui sướng*”, “*sướng bụng đẹp mắt*”, tất cả đó đều là mỹ học và trang trí” [4, tr.63]. Bên cạnh đó mối quan hệ giữa các yếu tố của kiến trúc như hình dáng, kết cấu, màu sắc, trang trí, địa chất, tính lý cơ, tỷ lệ và sự hài hòa cũng được đánh giá cao trong thuyết “*vui sướng*”. Tỷ lệ hài hòa đã làm con người sinh ra tư tưởng mỹ học kiến trúc với cảm giác vui sướng. Tỷ lệ hài hòa dựa trên tỷ lệ hình học và số học làm nguyên tắc “*đẹp hài hòa*” ẩn chứa trong lý tính.

- *Thuyết Ích mỹ* là hệ tư tưởng trong kiến trúc có quan hệ gắn bó với tính thực dụng và sự hiệu quả, cho rằng nguồn gốc của mỹ học kiến trúc xuất phát từ điều kiện tự nhiên, bối cảnh xã hội và tính thực dụng của nó chứ không phải xuất phát từ các loại cách thức (phong cách, kiểu dáng). Thuyết Ích mỹ được hiểu ở hai loại hình thái chủ yếu là: về đẹp của sự “*so sánh với sinh vật*” và “*về đẹp so sánh với máy móc*”. “*hữu dụng tức là đẹp, đẹp là thích hợp, là hữu dụng, là hữu ích*” [4, tr.55].

Ngoài ra, tài liệu *Lý thuyết kiến trúc* của nhóm tác giả Nguyễn Mạnh Thu, Phùng Đức Tuấn [5] gồm có các quan điểm sau đây:

- Lý thuyết kiến trúc của Leon Battista Alberti<sup>4</sup> đưa ra các định nghĩa cơ bản về cái đẹp và trang trí. Alberti là người đầu tiên quan niệm thẩm mỹ là sự hài hòa và thống nhất, đó là cái đẹp của sự chuẩn mực, đề cao những luật lệ và quy tắc trong kiến trúc cổ đại dựa trên cơ sở của tỷ lệ toán học.

- Lý thuyết kiến trúc của Giovanni Battista Piranesi<sup>5</sup> thời trung và cận đại tại nước Ý cho rằng sự phong phú về họa tiết, hoa văn là hợp với quy luật tự nhiên. Sự khác nhau trong cách sử dụng vật trang trí là do ảnh hưởng của sự khác biệt giữa các quốc gia và tính chất của công trình.

- Lý thuyết kiến trúc của Francesco Milizia<sup>6</sup> thời trung và cận đại tại nước Ý khẳng định phạm trù cái đẹp là trước hết sau đó mới đến thích dụng và cuối cùng là bền vững. “*Trang trí dù đi trước*

<sup>2</sup>Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1770 - 1831), là một nhà triết học của Đức, được coi là người sáng lập ra chủ nghĩa duy tâm Đức.

<sup>3</sup>Leon Battista Alberti (1404 - 1472), là một Kiến trúc sư, nhà triết học có nhiều tác phẩm kiến trúc nổi bật nhất thời kỳ Phục hưng và các tác phẩm trong lĩnh vực văn học, hội họa, khoa học, ngôn ngữ. Ông là người phát minh ra luật phối cảnh trong kiến trúc.

<sup>4</sup>Leon Battista Alberti (1404 - 1472), là một Kiến trúc sư, nhà triết học có nhiều tác phẩm kiến trúc nổi bật nhất thời kỳ Phục hưng và các tác phẩm trong lĩnh vực văn học, hội họa, khoa học, ngôn ngữ. Ông là người phát minh ra luật phối cảnh trong kiến trúc.

<sup>5</sup>Giovanni Battista Piranesi (1720 - 1778), là một nhà khảo cổ học, kiến trúc sư và nghệ sĩ cổ điển người Ý.

<sup>6</sup>Francesco Milizia (1725 - 1798), là một nhà sử học, nhà lý thuyết kiến trúc và viết lịch sử nghệ thuật người Ý.

nhưng phải xuất phát từ công năng, chi tiết kiến trúc cần có lẽ phải, sự hợp lý, tính chân thực và sự đa dạng của hình thức biểu hiện” [68, tr.16].



**Hình 6.** Sự đa dạng hoa văn và bề mặt vật liệu trong phòng ngủ khách sạn The Reverie Saigon (nguồn: **Nguyễn Hữu Vinh**)

- Lý thuyết kiến trúc của Gottfried Semper<sup>7</sup> thời trung và cận đại tại Đức đưa ra lý thuyết bao che và vấn đề đa màu sắc trong kiến trúc, ủng hộ sự phong phú về màu sắc như là yêu cầu bắt buộc của tự nhiên, tạo nên tính thẩm mỹ. Gottfried Semper cho rằng nhân tố thể hiện chính là kết cấu bao che chứ không phải là kết cấu chịu lực và cần có sự gia công để kết cấu đó có được giá trị thẩm mỹ.

- Lý thuyết kiến trúc của John Ruskin<sup>8</sup> thời trung và cận đại tại Đức có bàn về lý thuyết trang trí khi cho rằng nhiệm vụ của vật trang trí là làm cho con người cảm thấy vui thích. Ông quan niệm rằng yếu tố tự nhiên, thế giới động vật và thế giới thực vật là những hình mẫu của vật trang trí, và những hình mẫu ấy nhưng là đại diện cho sự sáng tạo.

<sup>7</sup>Gottfried Semper (1803 - 1879), là một kiến trúc sư, nhà lý thuyết kiến trúc và nhà phê bình nghệ thuật, giáo sư đại học người Đức.

<sup>8</sup>John Ruskin (1819 - 1900), là một nhà văn, nhà triết học, nhà phê bình nghệ thuật, nhà thông thái người Anh, thời đại Victoria..

- Lý thuyết kiến trúc của Louis H. Sullivan<sup>9</sup> thời trung và cận đại tại Mỹ quan tâm đặc biệt đến mối quan hệ giữa công trình kiến trúc và vật trang trí, hình thành từ nguyên tắc hữu cơ giữa công năng - hình dáng. Việc trang trí là kết quả của sự phát triển logic, hình dáng công trình nó phụ thuộc vào chức năng của công trình. Việc trang trí phải không được giống nhau, và chuyển đổi trong bố cục trang trí cũng không được phép, vật trang trí trở thành phần không thể thiếu, là điểm nhấn giữa công trình.



**Hình 7.** Cảm hứng từ tự nhiên trong trang trí thảm sàn tại 03 khách sạn (nguồn: **Nguyễn Hữu Vinh**)

Bên cạnh thuyết đề cao trang trí của lý thuyết kiến trúc, có một hệ tư tưởng đối lập với trang trí chính là thuyết đề cao công năng (có thể gọi là “phản trang trí”). Lý thuyết kiến trúc của Andrea Palladio (1508 - 1580) thời trung và cận đại tại nước Ý, Lý thuyết kiến trúc của Carlo Lodoli (1690 - 1761) thời trung và cận đại tại nước Ý, Lý thuyết kiến trúc của Eugénee Emmanuel Viollet - le - Duc (1814 - 1879) thời trung và cận đại tại nước Pháp, Lý thuyết kiến trúc của Karl Friedrich Schinkel (1781 - 1841) thời cận đại ở Đức và Lý thuyết kiến trúc thời Hiện đại Modernism là những tư tưởng đề cao công năng, tiêu chuẩn. Họ quan niệm giá trị thẩm mỹ có vai trò thấp hơn sự tiện dụng, “không thể có cái đẹp không có công năng”, “công năng và biểu hiện là một”, “vật trang trí không bị loại bỏ, mà chúng phụ thuộc vào tính chất công trình”. Carlo Lodoli khẳng định “bền vững, tỷ lệ, tiện nghi và trang trí hoàn toàn phụ thuộc vào công năng”. Eugénee Emmanuel Viollet - le - Duc lại nhấn mạnh “tầm quan trọng của lịch sử, chính trị, tôn giáo, và văn hóa dần gian đối với kiến trúc, đặc biệt là vai trò của công nghệ”.

Từ thời Cổ đại, ba phạm trù cơ bản của kiến trúc đã được xác định nhưng cái quan trọng nhất vẫn là *thẩm mỹ*, cho rằng con người là trung tâm của vũ trụ. Các thuyết về trang trí, tỉ lệ thức cột, tính thẩm mỹ được đào sâu và nghiên cứu. Đến thời kỳ trung cận đại, ba phạm trù cơ bản của kiến trúc từ thời Cổ đại vẫn còn ý nghĩa của nó nhưng trật tự sắp xếp đã thay đổi. Công năng trở nên quan trọng hơn thẩm mỹ, vì vậy các thuyết về “phản trang trí” cũng từ đó mà xuất hiện. Đến thời Hiện đại, công năng được cho là chiếm lĩnh thời kỳ đó, trở thành trào lưu Quốc tế (International movement), các thuyết đề cao công năng, kết cấu, vật liệu cũng từ đó mà xuất hiện nhiều hơn bởi vì sự phát triển thời kỳ công nghiệp, máy móc, kỹ thuật.

Đến thời kỳ Đương đại, các lý thuyết kiến trúc không còn thể hiện sự thống nhất cao độ trong quan điểm như thời Hiện đại, có sự tồn tại song song của các quan điểm, nhiều khi rất trái ngược nhau. Louis Kahn (1901 - 1974) đã kết hợp quan điểm cổ điển với tư tưởng hiện đại, kết hợp giữa ngôn ngữ của các thời đại đã qua với ngôn ngữ của kiến trúc hiện đại. Lý thuyết kiến trúc đương đại

<sup>9</sup>Louis H. Sullivan (1856 - 1923), là một kiến trúc sư, nhà phê bình kiến trúc người Mỹ, là người sáng tạo ra nhà chọc trời, có ảnh hưởng lớn đến trường phái kiến trúc Chicago.

cũng được đánh dấu bằng những quan điểm thoát khỏi chủ nghĩa Công năng trên cơ sở mở rộng và phát triển các luận điểm của nó trên một bình diện mới với các yếu tố sinh học và sinh thái.



**Hình 8.** Bộ sưu tập đồ nội thất danh tiếng của Prosavi trong phòng Suite của khách sạn The Reverie Saigon (nguồn: **Nguyễn Hữu Vinh**)

Tuy các thuyết đề cao công năng phát huy sức ảnh hưởng mạnh mẽ, nhất trong thời kỳ chủ nghĩa Hiện đại (Modernism) và còn có sức ảnh hưởng lớn đến ngày nay, nhưng tư tưởng đề cao thẩm mỹ và trang trí đã trải dài theo lịch sử triết học, lịch sử nghệ thuật cùng với các lý thuyết kiến trúc, lý thuyết mỹ học kiến trúc từ cổ đại đến nay.

Dựa trên việc tham khảo một số tư tưởng Mỹ học và lý thuyết Kiến trúc trên đây, nhận diện một công trình, một không gian kiến trúc - nội thất có thể được hệ thống dựa trên hai phạm trù: thuyết đề cao trang trí (đề cao yếu tố thẩm mỹ), thuyết đề cao yếu tố công năng (thuộc thời kỳ chủ nghĩa hiện đại Modernism).

#### 4. NHẬN DIỆN NGHỆ THUẬT TRANG TRÍ TRONG CÔNG TRÌNH THỰC TẾ

Thông qua quá trình khảo sát thực tế nội thất 03 công trình khách sạn 5 sao tiêu biểu tại TP.HCM, được sự giới thiệu - cung cấp thông tin từ bộ phận quản lý cùng những đánh giá chuyên môn dựa trên các nguyên tắc thiết kế nội thất và bộ tiêu chuẩn và hướng dẫn thiết kế của thương hiệu, có thể nhận diện đặc điểm chính về nghệ thuật trang trí trong mỗi khách sạn như sau:

**Hôtel Des Arts Saigon** là thuộc nhánh thương hiệu Mgallery Collection của tập đoàn Accor tại Việt Nam, khách sạn được thiết kế dựa trên cảm hứng gợi nhớ về thời kỳ những chuyến du hành về miền viễn Đông dành cho tầng lớp thượng lưu. Không gian nội thất được thiết kế pha trộn nét Đông Dương, chút cổ điển lãng mạn với tính đương đại, thể hiện thông qua các tiện nghi sang trọng đẳng cấp của thế kỷ 21 cùng với nhiều tác phẩm mỹ thuật. Khách sạn trưng bày, quảng bá, tôn vinh và kinh doanh các bộ sưu tập nghệ thuật giá trị của Việt Nam. Bộ tác phẩm nghệ thuật hội họa hiện tại được trưng bày thuộc các họa sĩ Đặng Xuân Hòa, Đỗ Xuân Doãn, Bùi Xuân Phái, Bùi Hữu Hùng, Trần Lưu Hậu, Nguyễn Tư Nghiễm, Hoàng Tích Chù, Đỗ Quang Em, Hồ Hữu Thủ, Phương Quốc Trí, Nguyễn Văn Chiến. Ngoài không gian Art Gallery - Café

Des Beaux Arts để đáp ứng chức năng trưng bày chính, nơi đây cũng có bộ sưu tập gồm Chu Đậu và các tác phẩm điêu khắc Champa. Các tác phẩm hội họa, điêu khắc, mỹ nghệ và các bộ sưu tập hiện vật giá trị còn lại được phân bố nhiều nơi từ sảnh đón, hành lang, nhà hàng, lounge và sảnh các tầng và phòng ngủ. Tổng thể hình dạng của các yếu tố sàn - tường - trần của không gian chú trọng sự tinh tế, không đề cao sự choáng ngợp và lộng lẫy.

**Park Hyatt Saigon** là khách sạn 5 sao thuộc chuỗi thương hiệu danh tiếng Hyatt với vị trí trung tâm đắc địa. Khách sạn được thiết kế theo phong cách Đông Dương kết hợp trang trí mỹ thuật phản ánh nét đẹp văn hóa, phong tục của con người Việt Nam. Khách sạn có bộ sưu tập lượng lớn tranh sơn dầu, đồ gốm, tranh thủ công và các đồ sơn mài của những nghệ nhân Việt Nam nổi tiếng qua nhiều thời kỳ như họa sĩ Bùi Hữu Hùng, Nguyễn Văn Hải, Hà Huỳnh Mỹ, Uyên Huy... Điểm nổi bật về tổ chức không gian và hình dạng không gian nội thất của Park Hyatt Saigon là khai thác trọn vẹn tầm nhìn ra công viên Lam Sơn thông qua hệ cửa sổ cao có các khung lá sách đặc trưng Đông Dương và một cách trang trí nội thất đầy tao nhã, thanh lịch. Trần của hầu hết các không gian có chiều cao và tỉ lệ hài hòa gợi sự ấm cúng.



**Hình 9.** Sự kết hợp giữa bề mặt vật liệu, họa tiết gạch và đá, hoa văn thảm sàn và đèn pha lê trong sảnh chính khách sạn The Reverie Saigon (nguồn: **Nguyễn Hữu Vinh**)

**The Reverie Saigon** là khách sạn 5 sao của tập đoàn Vạn Thịnh Phát nằm tại trung tâm phố đi bộ Nguyễn Huệ, Quận 1, TP.HCM. Khách sạn có tầm nhìn đẹp bao quát toàn bộ trung tâm thành phố và sông Sài Gòn, được thiết kế bằng cảm hứng từ những thương hiệu nội thất nổi tiếng của Ý, đánh thức trí tưởng tượng, khơi dậy các nhu cầu trải nghiệm sự tiện nghi và nghệ thuật hoa mỹ, sang trọng và ngoạn mục. Khách sạn có dấu ấn đặc biệt và tiên phong về nghệ thuật trang trí khi không gian nội thất sử dụng sản phẩm đồ đạc, đồ trang trí và vật liệu ốp bề mặt của các thương hiệu danh tiếng từ Ý như Baldi Home Jewels, Cassina, Colombostile, Giorgetti, Rubelli, Poltrona Frau, Medea, Venini, Visionnaire, Vgnewtrend, Prosavi. Sự đa dạng về kiểu dáng, phong

cách, chất liệu, nghệ thuật chế tác thủ công cao cấp, kỹ thuật chiếu sáng, nguyên tắc bài trí bố cục và sản phẩm được bảo chứng từ các thương hiệu Ý có tuổi thọ từ 100 - 300 đã giúp tạo nên một phong cách nội thất thu hút thị giác, màu sắc rực rỡ, hoa văn sinh động, không gian nhiều tầng lớp trang trí, gây cảm giác choáng ngợp, có phong cách khác biệt.

Dựa trên các lý thuyết mỹ học được tham khảo phía trên, kết hợp với kết quả khảo sát 3 công trình khách sạn 5 sao tại TP.HCM trên đây, có thể đúc kết qua những đặc điểm nhận diện cơ bản:

#### 4.1. Tính công năng và thẩm mỹ luôn tồn tại song song

Yếu tố thẩm mỹ của nghệ thuật trang trí luôn đi sau các tiêu chuẩn công năng và vận hành. Đối với người sử dụng, công năng và thẩm mỹ có thể độc lập về nhu cầu trải nghiệm (công năng) và thường thức (thẩm mỹ) tùy vào đối tượng sử dụng nhưng biểu hiện của “nguyên tắc hữu cơ công năng và hình dáng”.

#### 4.2. Một tác phẩm nghệ thuật có nhiều tầng giá trị

Các tác phẩm nghệ thuật có giá trị và ý nghĩa từ chính chủ thể, sau đó tiếp tục tham gia để tạo nên một chủ đề nghệ thuật lớn hơn cho một không gian. Tác phẩm trưng bày không chỉ “đẹp hình thức” mà góp phần nâng giá trị “đẹp nghệ thuật”, nâng cao trình độ cảm nhận và nhu cầu thường thức nghệ thuật của người sử dụng.

4.3. Không gian đẹp và có giá trị, có ích. Tính “ích mỹ”, cái đẹp của không gian nội thất thông qua giá trị thẩm mỹ, giá trị lịch sử, tên tuổi và danh tiếng của các tác giả đã khẳng định giá trị riêng biệt và có ích của nghệ thuật trang trí so với những yếu tố khác như ứng dụng công nghệ, các giải pháp trang trí từ tự nhiên. Điều hữu ích lớn là nghệ thuật trang trí giúp truyền tải những dòng chảy sáng tác nghệ thuật của lịch sử mỹ thuật Việt Nam và văn hóa dân gian - truyền thống đi vào đời sống hiện đại.

#### 4.4. Luật lệ và quy tắc chuẩn mực, tỉ lệ hài hòa

Càng đề cao tính thẩm mỹ, thì các quy luật trang trí, bố cục càng được đẩy mạnh, nhiều không gian trong 3 công trình khách sạn đạt tỉ lệ hài hòa, bài trí bố cục có nguyên lý chuyển tiếp và đảm bảo nguyên tắc cân bằng đối xứng và không đối xứng, nhịp điệu và mức độ tương phản phục vụ tốt cho trải nghiệm thị giác. Hình dạng không gian, tỉ lệ hình khối của các yếu tố kết cấu và đồ đạc nội thất, đồ trang trí được sắp đặt tạo các điểm nhấn chuẩn mực và cân bằng với tỉ lệ người sử dụng không gian, đạt chuẩn công thái học.

#### 4.5. Nguyên tắc điểm nhấn không thể thiếu

Từ một tác phẩm hay bộ sưu tập, từ các trục giao thông chính phụ và các không gian lớn nhỏ đều luôn xuất hiện các đối tượng được trang trí, tạo hình đặc biệt đóng vai trò là điểm nhấn.

4.6. Nguồn cảm hứng từ thế giới tự nhiên là hình mẫu cho trang trí

Nguồn cảm hứng từ tự nhiên qua nhiều cấp độ mô phỏng, tả thực cho đến ẩn dụ, trừu tượng đều gợi sự liên tưởng đến vẻ đẹp phong phú của tự nhiên. Màu sắc, chất liệu, bề mặt, cấu trúc tự nhiên được khai thác tối đa để không gian luôn mang hơi thở của thế giới tự nhiên.

#### 4.7. Sự phong phú của tỉ lệ và hoa văn

Các diện sàn - tường - trần và cấu trúc các bề mặt của đồ đạc, vận dụng là sự phối hợp của tối thiểu ba cấp độ trở lên của tỉ lệ, kích thước và mật độ, có sự chuyển tiếp và cân bằng. Ngôn ngữ họa tiết hoa văn luôn có sự tìm tòi và sáng tạo mới mẻ.

#### 4.8. Đa dạng màu sắc

Màu sắc trở thành ngôn ngữ chủ đạo và tác động nhanh nhất đến thị giác. Phần lớn các không gian được dùng gam màu trung tính nóng hoặc lạnh, nhường phần lớn sự đa dạng và biến hóa màu sắc dành cho đồ nội thất và trang trí mỹ thuật. Một số giải

pháp màu sắc mạnh thường dành cho khối công cộng và giải trí, được biểu đạt thông qua bề mặt vật liệu.

#### 4.9 Hình thức và kết cấu bao che trang trí

Kết cấu kiến trúc của không gian gần như biến mất, những kết cấu bề mặt bao che được xử lý bằng nhiều hình thức từ màu sắc, vật liệu, nhịp điệu, hình khối, hoa văn, ánh sáng đã thỏa mãn cho nhu cầu thường thức các yếu tố trang trí nghệ thuật của người sử dụng.

## 5. KẾT LUẬN

Dựa trên các lý thuyết Mỹ học kiến trúc, các biểu hiện của nghệ thuật trang trí trong nội thất khách sạn chỉ được nhận diện ở bước liệt kê cơ bản. Sự đa dạng của nghệ thuật trang trí còn phụ thuộc vào các cơ sở lý thuyết mỹ học nghệ thuật khác, có khi yếu tố lý thuyết6 được giảm nhẹ để nghệ thuật trang trí được lý giải bằng hệ quy chiếu khác như kết quả các công trình, tác phẩm từ thực tiễn; có khi vai trò của chủ nghĩa thương hiệu (brandism) được đẩy mạnh và làm giảm vai trò của người thiết kế sáng tạo; có khi các quy luật tạo hình phụ thuộc hoàn toàn vào tâm lý người sử dụng, thị hiếu số đông, nhu cầu của các phân khúc khách hàng và các xu hướng mới của thời đại. Tuy vậy, việc tham khảo và ứng dụng các cơ sở lý thuyết Mỹ học kiến trúc luôn cần thiết và cần được tiếp tục để giữ vững tính lý luận và nền tảng khoa học, qua đó giúp cho hệ tư tưởng, mạnh cảm hứng sáng tác từ hình thức đến công năng của công trình được thuyết phục từ lý thuyết đến thực tiễn, mang lại những giá trị “lưỡng tầng” cao hơn cho nghệ thuật trang trí.

Tính thẩm mỹ của không gian nội thất là kết quả từ sự kết hợp của hai công việc chủ đạo: tổ chức không gian, phân bổ chức năng và đảm bảo công năng cùng với sáng tạo không gian, sáng tạo nghệ thuật trang trí của người thiết kế. Yếu tố thẩm mỹ không thể tách rời với công năng, phải phù hợp với đặc điểm không gian, về phía không gian kiến trúc phải là sự gợi mở cho nghệ thuật trang trí.

## TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Denis Huisman (Huỳnh Giang dịch) (2002), *Mỹ học*, NXB Thế giới Hà Nội.
2. Heghen (Phan Ngọc dịch) (2005), *Mỹ học*, NXB Văn học Hà Nội.
3. Trịnh Đình Khôi (2005), *Từ góc nhìn tư tưởng và thẩm mỹ*, NXB Chính trị Quốc gia.
4. Uông Chính Chương (Nguyễn Văn Nam dịch) (2001), *Mỹ học kiến trúc*, NXB Xây dựng.
5. Nguyễn Mạnh Thu, Phùng Đức Tuấn (2014), *Lý thuyết kiến trúc*, NXB Xây dựng.
6. Roger Scruton (2013), *The Aesthetics of Architecture (Mỹ học của Kiến trúc)*, Princeton University Press, USA.
7. Weicheng Chen (2019), *The effect of artwork in a boutique hotel (Sự ảnh hưởng của tác phẩm nghệ thuật trong khách sạn boutique)*, Master of Fine arts major Interior design, Iowa State University, USA.